

ХВІЛІНА МАЎЧАННЯ
КАЛЯ
РАССТРЭЛЬНАЙ ЯМЫ

У Дзмітравіцкім сельсавеце сустрэкалі
дэлегацыю з нямецкага Кёльна

Дэлегацыя з Германіі наведала Камянецкі раён, а
дакладней Ражкоўку, населены пункт з унікальным
лёсам. У вёску на ўсходзе Беларускай пушчы цяпер
нярэдка заязджаюць экскурсіі. Гасцям з Германіі
таксама паказалі асаблівае месца памяці.

Старшыня Дзмітравіцкага сельскага Савета Вя-
часлаў РУСАКЕВІЧ нагадаў падзеі 1942 года, калі кар-
нікі хацелі знішчыць вёску: «Людзей прыехалі забіваць
28 верасня. Яму выкапалі адразу за вёскай, вялікую,
як траншэя. Усё адбывалася па такім жа сцэнарыі, як у
іншых паселішчах. Мужчыны капалі яму, жанчыны гала-
сілі, старыя маліліся. Але на ачэпленую вайскоўцамі тэ-
рыторыю раптам прызямліўся самалёт, адтуль выйшаў
нямецкі афіцэр і сказаў, што пакаранне адмяняецца.

Як потым патлумачылі перапаханым людзям, лёт-
чык-афіцэр у небе ўбачыў выяву Божай Маці, палічыў,
што гэта знак, і прыняў рашэнне памілаваць людзей.

Гэта быў лётчык маёр Эміль Хербст. Праз некалькі
месяцаў ён пабываў у Ражкоўцы, падарыў мясцовай
грамадзе абраз Божай Маці, напісаны нямецкім сал-
датам, які, дарэчы, да гэтай пары захоўваецца ў царк-
ве. А потым, пасля ўрачыстай царкоўнай службы, як
згадвалі старажылы, немцы падвялі прыхаджан да
вялікай ямы, нагадалі ім, што жыццё іх да гэтай пары
вісіць на валаску і залежыць ад іх паводзін. І ўдаклад-
нілі: калі жыхары пачнуць патураць партызанам, яма
можа быць выкарыстана па яе прызначэнні.

Яму тую закапалі канчаткова толькі пасля вызвален-
ня. Паступова пра яе сталі забываць... Пазней у Раж-
коўскай царкве паявіўся новы выратавальны абраз,
які зрабілі прафесіяналы па праваслаўных канонах.
Але ж і ранейшы карыстаецца заслужанай павагай у
прыхаджан. Пра гэта гасцям расказваў тутэйшы святар
Ігар Пяркоўскі.

Паказалі і крыж, які стаіць у цэнтры былой вялікай
ямы. Яго, дарэчы, устанавілі не так даўно. На гэтым
пляцы, які за дзесяцігоддзі зарос хмызняком, правялі
добраўпарадкаванне, паклалі дарожкі. Такім чынам
з'явілася яшчэ адно месца, дзе можна нагадваць на-
шчадкам, якія выпрабаванні выпалі на долю продкаў,
як стаялі ў чаканні расстрэлу ні ў чым не вінаватыя людзі
і як важна захоўваць памяць.

Пра гэта гаварылі над расстрэльнай ямай і з ня-
мецкімі гасцямі. Прадстаўнік нямецкай партыі «Дойчэ
Міттэ» Олівер Шнэман і яго паплечнікі падкрэслівалі
сімвалічнасць свайго наведвання менавіта ў 80-год-
дзе вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх за-
хопнікаў.

Пабывалі ўдзельнікі мерапрыемства і ў царкве, якая
названая ў гонар Ражкоўскай Божай Маці, экскурсію па
храме і яго тэрыторыі правёў Ігар Пяркоўскі.

Пра важнасць супрацоўніцтва, пра ролю народнай
дыпламатыі ў пытанні захавання гістарычнай памяці
гаварыў з гасцямі **намеснік старшыні Камянецкага
райвыканкама Дзяніс ШПАК**. Олівер Шнэман заў-
важыў, што на яго радзіме цяпер неахвотна згадваюць
падзеі пачатку 40-х гадоў, але ён і яго аднадумцы разу-
меюць важнасць і неабходнасць захавання памяці.

Святлана ЯСКЕВІЧ.
Фота тэлеграм-канала газеты
«Навіны Камянеччыны».

ЖЫХАРЫ БУДУЮЦЬ ХРАМ

Аграгарадок Разанцы ў Мсціслаўскім
раёне інтэрнацыянальны. Тут
жывуць беларусы, рускія, украінцы,
малдаване, таджыкі, іншыя
нацыянальнасці. А будаваўся ён
у 1990-м годзе як пасёлак для
перасяленцаў, пацярпеўшых ад
аварыі на Чарнобыльскай АЭС.
Паступова стаў прывабны для ўсіх,
каго розныя абставіны прымусілі
пакінуць радзіму.

Наогул вёска пад назвай Разанцы
існавала і раней, але другое жыццё яна
атрымала пасля таго, як было прынята
рашэнне будаваць тут жыллё для тых,
хто пацярпеў ад аварыі на ЧАЭС. Яна
дала назву паселішчу, якое з'явілася
ў 1,5 кіламетрах ад яе ў 1991 годзе. На
былым калгасным полі хутка матэрыя-
лізаваліся новыя жылыя двухпавярхо-
вікі і ўся неабходная інфраструктура:
дарогі, крамы, дзіцячы садок-школа,
пошта, ФАП. У пачатку 90-х з Чэры-
каўскага раёна сюды пераехалі пер-
шыя перасяленцы. Неўзабаве пачалі
прыязджаць жыхары былых рэспублік
Савецкага Саюза. Але статус чарно-
быльскага пасёлка захоўваецца. Не-
калькі гадоў таму тут была рэалізавана
ініцыятыва грамадзян і ўстаноўлены
памятны знак у год 35-й гадавіны са-
дня аварыі на Чарнобыльскай АЭС.
У зборы сродкаў удзельнічалі члены
Камітэта тэрытарыяльнага грамадска-
га самакіравання, навучэнцы і педагогі
мясцовай школы, іншыя жыхары. Жа-
данне пабудоваць у населеным пункце

Ажыццявіць мару дапамаглі мяс-
цовыя актывісты. Шмат намаганняў
прыклаў былы старшыня ААТ «Каст-
рычнік» Пётр Лаўнікаў. Старажылы з
удзячнасцю ўспамінаюць, што, калі ён
узначаліў гаспадарку, якая, лічы, на
ладан дыхала, справы пайшлі ўгору,
і яна хутка выйшла ў лідары. Добрым
пераемнікам стаў цяперашні кіраўнік
гаспадаркі Аляксандр Ігнаценка. Ён
таксама заўсёды адгукаецца на пажа-
данні сялян.

— Пётр Лаўнікаў працягвае пра-
цаваць у гаспадарцы, толькі на ін-
шай пасадзе, — кажа Вера Агарод-
нікава. — Падчас яго кіраўніцтва быў
наведзены парадак у Сапрынавічах,
Разанцах, Новых Віхранах, Асянцы,
Рыхах, Пастэрнаках. Было прыбранна

храм было заўсёды запаветнай марай
мясцовых. Але рэалізаваць яе атрымалася
зусім нядаўна.

— Грамадскую ініцыятыву падтры-
мала сельгаспрадпрыемства «Каст-
рычнік», — удакладняе **старшыня
Сапрынавіцкага сельсавета Вера
АГАРОДНІКАВА**. — Асноўная сума,
якая ўкладзена ў будаўніцтва храма,
менавіта ад гаспадаркі. Жыхары так-
сама дапамагалі і рублём, і працай.
Атрымалася сапраўдная народная бу-
доўля. Храм амаль гатовы, зроблена
добраўпарадкаванне прылеглай да
яго тэрыторыі, пакладзена дарожка з
пліткі. Але яшчэ трэба зрабіць унут-
раныя работы і напоўніць прастору
царкоўнымі прадметамі. Каб храм
быў прыгожы як звонку, так і знутры,
збор грошай працягваецца. Між тым
службы ўжо праводзяцца. Сёлета ай-
цец Ігар прыязджаў з Мсціслава, каб
асвяціць кулічы.

шмат старых пустых дамоў, зроблена
добраўпарадкаванне. Жыхары вельмі
ўдзячныя яму. І пра будаўніцтва храма
ў Разанцах сам доўгі час марыў. Пры-
цяперашнім кіраўніцтве гэта стала маг-
чыма. Гаспадарка — асноўны спонсар
народнага праекта.

Актыўна папрацавала на карысць
будаўніцтва храма старшыня Камітэта
тэрытарыяльнага грамадскага сама-
кіравання з Разанцаў Таццяна Шаха-
ва. Яна паштавіў, усіх ведае ў твар. З
кожным абмеркавала пытанне, і ах-
вотныя падтрымаць будаўніцтва хутка
знайшліся. Адна з іх — Ірына Апаровіч.
Яе сям'я жыве ў Разанцах з 1991 года,
нават ордэр на кватэру значыцца пад
№ 1.

— Месца выключнае, усё пад бо-
кам, — кажа Ірына. — Да Мсціслава
ад нас усяго шэсць кіламетраў, пры-
гарадны аўтобус ходзіць рэгуляр-
на. Калі трэба, можна скарыстацца

паслугамі таксі. У пасёлку ёсць усё,
што неабходна для камфортнага
жыцця. Працуе дзве крамы, адна з
якіх прыватная, плюс пошта, дзе так-
сама ўсяго ў дастатку. Цяпер і храм
будзе. Прыемна, што будаваўся ён з
нашым удзелам. На такую справу гро-
шай не шкада. Будзе, дзе памаліцца
і свечку паставіць. Сёлета я там ужо і
кулічы асвятала.

Каб уявіць сабе памеры населе-
нага пункта, дастаткова сказаць,
што з 1129 чалавек, якія жывуць на
тэрыторыі сельсавета, 628 — жыха-
ры Разанцаў. Да Расіі адсюль зусім
рукой падаць. Сельсавет кампактны,
аб'ядноўвае 12 населеных пунктаў,
адлегласць паміж крайнімі з якіх не
болей 10 кіламетраў. Некаторыя вё-
сачкі зусім маленькія, там жыве ўсяго
па 2-3 чалавекі.

— Самае галоўнае, што нашы жыха-
ры не абыякавыя, самі імкнуча зра-
біць сваё жыццё лепш, — кажа Вера
Агароднікава. — Нядаўна адзначалі ў
Янаўцы Дзень вёскі, шмат людзей пры-
ехала. Не забываюцца пра радзіму.
Летась у Сапрынавічах дзіцячую пля-
цоўку пабудавалі, жыхары самі арэ-
лі рабілі, лаўку, іншае абсталяванне.
Нядаўна раённая арганізацыя аб'яд-
нання «Белая Русь», якую ўзначальвае
старшыня райсавета Алена Клеянкова,
падтрымала праект рублём. І сёлета
для пляцоўкі набыты дадаткова дзве
футбольныя сеткі, гульнявы комплекс.
А Магілёўская абласная асацыяцыя
мясцовых Саветаў дэпутатаў нядаўна
выдзеліла грошы на аздабленне храма
ў Разанцах.

Вялікая работа праведзена па ўве-
качэнні памяці землякоў, якія не вяр-
нуліся з вайны. Усе помнікі ў гонар во-
інскай славы сёлета былі абноўленыя,
а ў Сапрынавічах, Пячкоўцы і Асянцы
з'явіліся абагульненыя памятныя дош-
кі з прозвішчамі загінулых чырвонаар-
мейцаў, ураджэнцаў адразу некалькіх
тутэйшых вёсак.

Усім светам тут вырашаюць і яшчэ
адну важную праблему пад назвай
«Чыстая вада». У рамках яе раманту-
юцца калодзежы, наводзіцца парадак
на прылеглай тэрыторыі. Жыхары ні-
колі ў баку не застаюцца. Бо прывыклі
адносіцца да сваёй зямлі па-гаспадар-
ску.

Нэлі ЗІГУЛЯ.
Фота з архіва
Сапрынавіцкага сельсавета.
Мсціслаўскі раён.

МЯСЦОВАЕ
САМАКІРАВАННЕ
ГАЗЕТА ДЛЯ ВІБАРЫШЧЫКАЎ І ДЭПУТАТАЎ МЯСЦОВЫХ САВЕТАЎ

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ № 15

ад 17 лютага 2009 года выдадзена

Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Заснавальнікі: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу
Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыяналь-
нага сходу Рэспублікі Беларусь, Рэдакцыйна-выдавецкая
ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая
ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»

Дырэктар — галоўны рэдактар
КАРЛЮКЕВІЧ

Аляксандр Мікалаевіч.

www.zviazda.by

e-mail: info@zviazda.by

(для зваротаў):
zvarot@zviazda.by

АДРАС РЭДАКЦЫІ:

220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10а.

КАНТАКТНЫ ТЭЛЕФОН 311 17 35;

e-mail: info@zviazda.by

Газета адрукавана ў Рэспубліканскім унітарным
прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку».
ЛП № 3820000007667 ад 03.04.2004. 220013, г. Мінск,
прасп. Незалежнасці, 79/1.

Тыраж 10.892.

Нумар падпісаны ў 19.30
6 жніўня 2024 года.